

SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ V AUTOŠKOLE A CUT-OFF SKÓRE

Sexuální obtěžování (SO) lze popsat jako nevyžádané sexuální chování, které je příjemcem takového chování považováno za urážlivé, nepřiměřené či ohrožující jeho blaho a pohodu (Fitzgerald et al., 1995). Nejčastěji bývá SO popisováno i zkoumáno v kontextu pracovišť či terciárního vzdělávání. Typickým znakem sexuálního obtěžování v těchto dvou prostředích je asymetrie moci mezi zúčastněnými osobami.

Ve své bakalářské práci se autorka této zprávy zabývala zkušenostmi žen se sexuálním obtěžováním během výcviku v autoškole. Výzkum byl realizován smíšenou formou – skládal se z dotazníkového šetření a polostrukturovaných rozhovorů (Drake, 2023). Data z kvantitativní části výzkumu jsme se rozhodli v upravené formě použít pro určení cut-off skóre za pomoci ROC analýzy do předmětu Vícerozměrné statistické metody. Podotýkáme, že v původním výzkumu v rámci bakalářské práce bylo s odpověďmi nakládáno jen v mezích deskriptivního výzkumu. Závěry učiněné touto analýzou jsou tvořené jen za účelem procvičení si této metody a nelze je brát jako součást původních výsledků.

Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl tvořen absolventkami autoškol, jež splňovaly kritéria pro účast (plnoletost a časové ohraničení minimálně tří měsíců a maximálně 3 let od ukončení autoškoly). Jednalo se celkem o **313 žen**. Věk respondentek se pohyboval od 18 do 42 let; průměrný věk souboru byl **20,74 let** (SD = 2,37).

Metody získávání a analýzy dat

Pro získání dat byl použit dotazník vycházející z výzkumného nástroje Sexual Experience Questionare (SEQ) (Fitzgerald et al, 1995). První otázka zněla „*Zažila jste někdy sexuální obtěžování ze strany instruktora/instruktorky v rámci výcviku v autoškole?*“. Dosáhli jsme tak toho, že před přečtením všech ostatních otázek respondentky nejprve samy svou zkušenost buď označily či neoznačily za sexuální obtěžování. Data získaná odpovědí na tuto otázku nám v rámci výpočtu ROC analýzy tvořila jednu z proměnných.

Ve zbylých 18 otázkách dotazníku respondentky odpovídaly, zda se ve své autoškole setkaly s jednotlivými projevy sexuálního obtěžování, tak jak jej pojímá daný dotazník. Jako odpověď na tyto otázky označovaly jednu z možností: „Ne“, „Ano, jednou“, „Ano vícekrát“. Pro ilustraci uvádíme znění jedné z otázek: „*Stalo se Vám někdy během docházení do autoškoly, že se s Vámi instruktor chtěl bavit o sexuálně laděných nebo intimních záležitostech?*“

Dle terminologie dotazníku lze zároveň jednotlivé projevy zařadit do kategorií, od nejméně závažných – **genderové obtěžování** (např: vyprávění sexuálně laděných vtipů při výuce), přes

závažnější – **nevítaná sexuální pozornost** (např. komentování vzhledu, doteky) po ty nejzávažnější – **sexuální nátlak** (např. návrhy na intimní vztah, naznačení neovladnutelnosti řídicí zkoušky v případě odmítnutí návrhů). Data poskytující informace o tom, zda byly respondentky jednotlivým projevům SO v autoškole vystaveny či nikoli, lze nazvat hrubým skórem. V rámci přípravy dat na ROC analýzu jsme ale navíc zohlednili výše zmíněné kategorie popisující jak závažnost projevů, tak jejich četnost (Ne; Ano, jednou; Ano, vícekrát). K těmto kategoriím byly přidány různé váhy a hrubý skóre respondentek tak byl převeden na vážený, který jsme nazvali **skóre intenzity**.

Cut-off skóre a ROC analýza

Jedním ze zjištění Drake (2023) v rámci její bakalářské práce byla skutečnost, že přestože na přímou otázku, zda někdy v rámci výcviku v autoškole respondentky ze strany instruktora/instruktorky **zažily sexuální obtěžování**, odpovědělo „Ano“ **90 (28,8 %,)** žen, ze zbylých odpovědí dotazníku vyplývá, že se **s některými projevy chování, jež dle SEQ řadíme mezi sexuální obtěžování, v autoškole setkalo celkem 67,1 % výzkumného souboru**.

Na základě těchto výsledků jsme se proto nyní rozhodli určit **minimální „nutnou“ intenzitu obtěžujících projevů ze strany instruktora, kterou musely respondentky zažít, aby svou zkušenost označily za sexuální obtěžování**. Tato minimální intenzita bude vypočítána určením cut-off skóre za pomoci aplikace ROC analýzy.

Pro samotné vypočítání ROC analýzy byly tedy použity tyto proměnné:

- Dichotomická proměnná, zda respondentka zažila (1) či nezažila (0) sexuální obtěžování
- Prevalence respondentek v souboru, které zažily sexuální obtěžování. To se rovná 28,75 %
- Dosažený Skóre intenzity jednotlivce (pohyboval se od 0 do 60)

Pro nalezení nejlepšího možného cut-off skóre byly nejprve zjištěny všechny hodnoty Skóre intenzity, kterých respondentky nabývaly. Jednalo se o hodnoty od 0 bodů, tedy případy, kdy se respondentky ani jednou nesetkaly s žádným z projevů sexuálního obtěžování až po 60 bodů. U všech skóre byly vypočítány následující ukazatele, díky kterým bylo možné vybrat nejlepší možný cut off skóre:

- **TP (true positive)** vyjadřuje, kolik respondentek odpovědělo kladně na otázku, zda zažily sexuální obtěžování v autoškole a zároveň takto odpovídalo i v otázkách mapující zkušenost s jednotlivými projevy SO
- **FP (false positive)** nám říká, kolik respondentek by bylo cut-off skórem označeno za někoho, kdo zažil sexuální obtěžování v autoškole, přestože samy vyjádřily opak.

- **TN** (*true negative*) jsou cut-off skórem správně označené ty respondentky, které nezažily sexuální obtěžování v autoškole
- **FN** (*false negative*) říká, kolik žen by cut-off skór nesprávně označil jako někoho, kdo sexuální obtěžování v autoškole nezažil, přestože platí opak.
- **Senzitivita** vyjadřuje pravděpodobnost, že pomocí daného cut-off skóre správně odhalíme ženy, jež zažily sexuální obtěžování v autoškole
- **Specificita** určuje pravděpodobnost, že pomocí cut-off skóre správně odhalíme ženy, které SO v autoškole nezažily
- Pomocí specificity a senzitivity bylo možné vypočítat pro jednotlivá možná cut-off skóre **Youdenovu statistiku (J)**, kdy za nejvhodnější cut-off skóre je považováno to, které je nejvyšší.
- Youdenova statistika vyžaduje rovnoměrné zastoupení naší dichotomické proměnné, tedy stejný počet žen, které svou zkušenost označily za sexuální obtěžování (=řekly, že zažily SO) (1) jako těch, které ji tak neoznačily (0). Vzhledem k tomu, že tyto podmínky náš soubor nespĺňuje, byla vypočítána ještě **Statistika S**, která zohledňuje poměr těchto dvou skupin.

Srovnání jednotlivých cut-off skórů znázorňuje tabulka 1.

Tabulka 1: Cut-off skóre

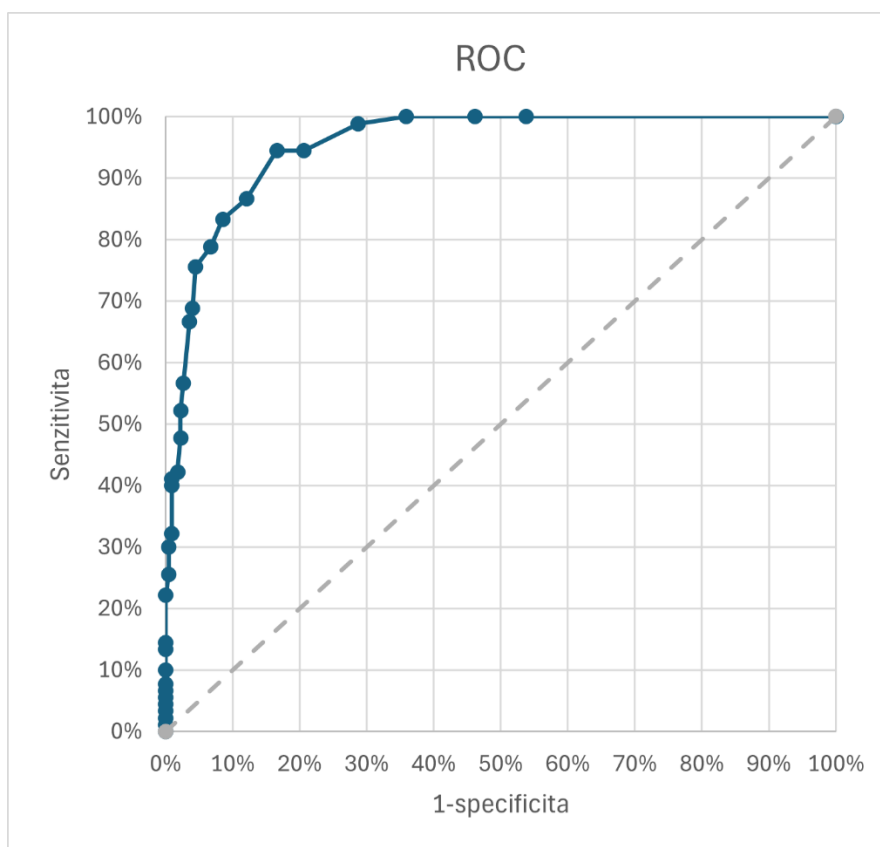
Cut-off	TP	FP	FN	TN	senzitivita	specificita	J	S
0	90	223	0	0	100%	0%	0,00	28,75%
1	90	120	0	103	100%	46%	0,46	61,66%
2	90	103	0	120	100%	54%	0,54	67,09%
3	90	80	0	143	100%	64%	0,64	74,44%
4	89	64	1	159	99%	71%	0,70	79,23%
5	85	46	5	177	94%	79%	0,74	83,71%
6	85	37	5	186	94%	83%	0,78	86,58%
7	78	27	12	196	87%	88%	0,75	87,54%
8	75	19	15	204	83%	91%	0,75	89,14%
9	71	15	19	208	79%	93%	0,72	89,14%
10	68	10	22	213	76%	96%	0,71	89,78%
11	62	9	28	214	69%	96%	0,65	88,18%
12	60	8	30	215	67%	96%	0,63	87,86%
13	51	6	39	217	57%	97%	0,54	85,62%
14	47	5	43	218	52%	98%	0,50	84,66%
15	43	5	47	218	48%	98%	0,46	83,39%
16	38	4	52	219	42%	98%	0,40	82,11%
17	37	2	53	221	41%	99%	0,40	82,43%
18	36	2	54	221	40%	99%	0,39	82,11%
19	29	2	61	221	32%	99%	0,31	79,87%
20	27	1	63	222	30%	100%	0,30	79,55%
21	23	1	67	222	26%	100%	0,25	78,27%
22	20	0	70	223	22%	100%	0,22	77,64%

23	13	0	77	223	14%	100%	0,14	75,40%
24	12	0	78	223	13%	100%	0,13	75,08%
26	9	0	81	223	10%	100%	0,10	74,12%
27	7	0	83	223	8%	100%	0,08	73,48%
29	6	0	84	223	7%	100%	0,07	73,16%
31	5	0	85	223	6%	100%	0,06	72,84%
33	4	0	86	223	4%	100%	0,04	72,52%
40	3	0	87	223	3%	100%	0,03	72,20%
43	2	0	88	223	2%	100%	0,02	71,88%
52	1	0	89	223	1%	100%	0,01	71,57%
60	0	0	90	223	0%	100%	0,00	71,25%

Z tabulky je patrné, že každá ze statistik ukazuje na jiný cut-off skóre. Jako nejvhodnější se jeví prahová hodnota 10. Výsledky lze interpretovat takto: Pokud odpovědi respondentek v našem dotazníku dosahují v rámci skóre intenzity alespoň 10 bodů, lze předpokládat, že ženy v autoškole od svého učitele zažily sexuální obtěžování, resp. že svou zkušenost s nevhodným chováním učitele v autoškole za sexuální obtěžování označily.

Efektivitu našeho testu (dotazníku) zobrazuje ROC křivka na grafu 1.

Graf 1

Na základě míry vychýlení křivky a hodnoty ukazatele AUC (area under the curve), který vychází na 95 %, lze konstatovat, že je naše metoda vysoce efektivní.

Literatura

Drake, Anna (2023). Sexuální obtěžování v autoškolách. [Bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého]. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z <https://theses.cz/id/zpsh69/>.

Fitzgerald, L. F., Swan, S., & Fischer, K. (1995). Why Didn't She Just Report Him? The Psychological and Legal Implications of Women's Responses to Sexual Harassment. *Journal of Social Issues*, 51(1), 117–138.

doi:10.1111/j.1540-4560.1995.tb01312.x